

Jaarverslag

LEERPLICHT

Schooljaar 2022-2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
De leerplichtconsulenten	4
Visie op verzuim	5
Samenwerkingspartners <small>Categorie Onderwijs</small>	6
Scholen	6
Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs PO en VO	6
Onderwijsinspectie	6
Halt	6
Openbaar Ministerie & Raad voor de Kinderbescherming	6
Onderwijsconsulenten	6
Samenwerkingspartners <small>Categorie Zorg</small>	7
GGD	7
(Jeugd)hulpverlening en begeleiding	7
Samenwerking jongeren 17 en 18 jaar	7

Vooruitblik	8
Focus steeds meer op leerrecht	8
Herdefiniëren van de doelgroepen	8
Veranderende werkwijze	8

Cijfers en toelichting	9
Verzuim	9
Absoluut verzuim	9
Relatief verzuim	9
Wettelijk verzuim	10
Langdurig relatief verzuim	10
Luxe verzuim	11
Overig verzuim	11
(Strafrechtelijke) Routes oplossen verzuim	12
Halt-verwijzingen	12
Processen-verbaal	12
Andere vormen van onderwijs	13
Vervangende leerplicht voor kinderen van 14 jaar of ouder (3a)	13
Vervangende leerplicht laatste schooljaar (3b)	13
Onderwijs in het buitenland (5c)	14
Ander onderwijs voor kwalificatieplichtigen	14
Gedogen dat kwalificatieplichtigen tijdelijk geen onderwijs volgen	14
Vrijstellingen	15
Ongeschikt voor school wegens lichamelijk of psychische gronden	15
Bezwaar tegen de richting van de school	15
Maatwerk contacten	16

Voorwoord

Hierbij presenteren wij u het jaarverslag Leer- en Kwalificatieplicht van de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop over het schooljaar 2022-2023.

Alle jongeren hebben recht op onderwijs. De medewerkers van Team Leerlingenzaken zetten zich elke dag in om thuiszitten tegen te gaan en schooluitval te voorkomen zodat jongeren de kennis en vaardigheden opdoen om in de toekomst zelfredzaam te zijn in de samenleving. De leerplichtconsulenten doen dit samen met jongeren zelf, ouders, onderwijs, jeugdhulp en andere relevante partijen.

School is voor de meeste kinderen en jongeren een plek waar zij leren, groeien, zich ontwikkelen en zich fijn voelen. Bij sommige kinderen gaat dit niet vanzelf en is extra inzet nodig. Dit jaarverslag geeft een beeld van de jongeren in het onderwijs waarbij leerplicht is betrokken.

Het schooljaar 2022-2023 was het schooljaar waarin corona weer geleidelijk naar de achtergrond verdween. Maar wel één die in het teken stond van de zoektocht naar hoe er invulling gegeven kon worden aan de terugkeer naar het "normale" klassikale onderwijs. De effecten van de coronatijd op de jongeren zijn helaas zichtbaar. Mentale problemen lijken steeds vaker de oorzaak van het verzuim. Ook is een stijging in het aantal vrijstellingen te verklaren door de mentale problemen die jongeren hebben opgelopen tijdens de corona tijd. Alle ketenpartners werken keihard om de jongeren met mentale klachten te ondersteunen en daarnaast te voorkomen dat er meer jongeren mentale klachten krijgen.

Als we naar de cijfers kijken dan valt op dat het aantal kinderen dat onderwijs ontvangt in het buitenland ook flink is toegenomen. Dit is ook landelijk een trend die te zien is. Daarnaast valt op er verdubbeling is in het aantal jongeren dat zonder het behalen van hun diploma met een vrijstelling starten in het MBO. Mogelijk zijn deze twee ontwikkelingen ook een nasleep is van de corona periode.

Daarnaast zorgt het personeelstekort in het onderwijs voor veel uitdagingen. Van uitval docenten tot verzuimmedewerkers. Met als gevolg dat klassen halfvol tot leeg waren. Of dat er eerder gekozen moest worden voor lesuitval. Ook de instroom van nieuwkomers in het onderwijssysteem stelde scholen behoorlijk op de proef. We zien ook een stijging van het absolute verzuim door de komst van de Oekraïense jongeren die online les volgden.

Er is dit schooljaar weer veel beroep gedaan op alle partijen die betrokken zijn om onze jongeren in het onderwijs te houden. Wij hebben veel waardering voor hun enorme inzet en zijn dankbaar voor hun bijdrage om te zorgen voor een kansrijke toekomst voor de jongeren in onze gemeenten.

Gert Jan Schotanus
Wethouder Onderwijs
Gemeente Alphen aan den Rijn

Tom de Kleer
Wethouder Onderwijs
Gemeente Nieuwkoop

De leerplichtconsulenten

De leerplichtconsulenten van team Leerlingzaken werken voor de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop. Elke leerplichtconsulent is gekoppeld aan een aantal scholen binnen vijf gebiedsgerichte Servicepleinteams. De kerntaak van de leerplichtconsulenten is toezicht houden op de naleving van de Leerplichtwet. De Leerplichtwet is een belangrijk instrument bij het beschermen van het recht op onderwijs. Het doel van de Leerplichtwet is dat jongeren de kennis en vaardigheden opdoen om in de toekomst voldoende zelfredzaam te zijn in de samenleving.

Leerplicht en kwalificatieplicht

Volledige leerplicht geldt voor kinderen van 5 tot en met 16 jaar. Direct na de leerplicht begint de kwalificatieplicht. Met een startkwalificatie hebben jongeren meer kans op een baan met toekomstperspectief. Een startkwalificatie is een diploma HAVO, VWO, MBO niveau 2 of hoger. De kwalificatieplicht eindigt als de leerling een startkwalificatie heeft behaald of 18 jaar is geworden.

Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)

De leerplichtconsulenten handelen meldingen van schoolverzuim af volgens de MAS. Bij de aanpak van schoolverzuim is het belangrijk dat snel stappen worden gezet om (langdurige) schooluitval te voorkomen. Een methodische aanpak en duidelijkheid over wie wat doet in welke fase helpt daarbij. De MAS beschrijft in een stappenplan vier routes bij meldingen van ongeoorloofd verzuim: vrijwillige jeugdhulp, Halt-straft, dwang in civielrechtelijk kader en dwang in strafrechtelijk kader. Bij verzuim met achterliggende problematiek

staat de inzet van jeugdhulp voorop. De MAS is ontwikkeld door Halt, OM, Ingrado en Raad voor de Kinderbescherming. En werkt met het motto: een lichte aanpak waar kan en zwaar(der) waar het nodig is, maatwerk dus.

Rol van de Leerplichtadministratie

De leerplichtadministratie controleert via DUO welke jongeren op dat moment geen schoolinschrijving hebben (absoluut verzuim) en zet de eerste acties uit. Controle hierop is van wezenlijk belang en moet frequent plaatsvinden om leerlingen in beeld te houden. Tevens is de leerplichtadministratie de eerste schakel bij het aannemen, beoordelen en doorzetten van meldingen dat jongeren de school niet bezoeken (relatief verzuim). Deze meldingen worden gedaan door de scholen. Daarnaast zorgt de leerplichtadministratie voor de aanmelding van het beroep op een vrijstelling door een lichamelijke of psychische beperking bij de onafhankelijke arts.

Opleiden van hbo-studenten

Team Leerlingzaken vindt het belangrijk om jongeren kansen te bieden en geeft daarin graag het goede voorbeeld. Daarom bieden we studenten elk schooljaar de kans om 10 maanden stage te lopen als leerplichtconsulent. Ook bieden we studenten de mogelijkheid voor een afstudeerstage aan. We zijn er trots op dat hbo-studenten hier daadwerkelijk gebruik van maken. Hiermee laten we hen zien wat het vak van leerplichtambtenaar inhoudt en hopen we hiermee studenten te enthousiasmeren om zelf ook leerplichtambtenaar te worden.

De leerplichtconsulent buigt zich niet alleen over schoolverzuim, maar kijkt ook breed naar wat er verder speelt in een gezin.

Visie op verzuim

Aanhoudend schoolverzuim kan een serieuze bedreiging vormen voor de ontwikkeling van het kind. Door tijdig de juiste interventies in te zetten, trachten de leerplichtconsulenten ervoor te zorgen dat ieder kind met aanhoudend/zorgelijk verzuim op een passende plek komt in het onderwijs met vroegtijdige inzet van de (jeugd)hulp. We beschermen het recht op onderwijs en ontwikkeling voor alle kinderen. Hierbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Het doel is terug-/toeleiding naar een passend onderwijsprogramma
- Vroegsignalering en inzet van (jeugd)hulp bij verzuim staat voorop
- Ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim

Doel terug-/toeleiding passend onderwijs

Het volgen van onderwijs is essentieel voor de ontwikkeling van een kind en voor het verwerven van een goede plek in de maatschappij. Desgevraagd denken de leerplichtconsulenten mee in zorgcasussen. Dit betreft casuïstiek waarin wellicht geen sprake is van ongeoorloofd verzuim, maar wel van veelvuldig geoorloofd verzuim of problematiek waardoor de kans op uitval groot is. Ook dit draagt bij aan onze preventieve taak: we willen schooluitval voorkomen en eraan bijdragen dat zoveel mogelijk jongeren een diploma halen. Als een kind twee

maanden thuis zit zonder passend onderwijs en/of zorgtraject dan neemt leerplicht de procesregie om aan te sturen op een oplossing.

Vroeg signalering en inzet van (jeugd)hulp

De leerplichtconsulent buigt zich niet alleen over schoolverzuim, maar kijkt ook breed naar wat er verder speelt in een gezin. Zo is schoolverzuim vaak een signaal voor achterliggende problematiek. Is er sprake van bredere problematiek dan verwijst de leerplichtconsulent naar een ketenpartner voor gepaste hulp. Op deze manier werkt leerplicht preventief: we willen de oorzaken van schoolverzuim verhelpen en hopen te voorkomen dat jongeren zich moeten melden bij het Serviceplein als ze volwassen zijn.

Ketensamenwerking

Het doel van de ketensamenwerking is zorgen dat er een efficiënte, effectieve en sluitende aanpak ontstaat, waarbij informatie wordt gedeeld en de verschillende partners niet langs elkaar heen werken. De leerplichtconsulent vervult in de gezamenlijke aanpak een schakelrol en neemt het initiatief voor een adequaat vervolg op verzuimmeldingen. Zijn er meerdere ketenpartners bij een gezin betrokken dan kan de leerplichtconsulent de regie op zich nemen zolang de schoolgang nog niet is hersteld. Gaat een jongere weer naar school maar is er nog wel sprake van hulpverlening, dan wordt de regie vanuit de leerplichtconsulent overgedragen aan de hulpverlenende partnerorganisatie.

Samenwerkingspartners

Categorie Onderwijs

Scholen

Meldplicht

De scholen hebben een meldplicht om vermoedelijk ongeoorloofd verzuim van >16 uur in 4 weken te melden bij leerplicht. Scholen melden ongeoorloofd schoolverzuim bij de leerplichtconsulent, waarna de consulent een onderzoek start naar de oorzaken van het verzuim. School is niet verplicht om minder aantal uur te melden onder de noemer overig verzuim, maar dit stimuleren wij wel. Ook bieden de leerplichtconsulenten preventieve gesprekken aan op de scholen voor voortgezet onderwijs. Hierdoor wordt de leerplichtconsulent vroegtijdig betrokken bij schoolverzuim en adviseert de leerplichtconsulent het kind, ouder(s)/verzorger(s) en de school. Als het verzuim leidt tot zorgen over een kind, dan vindt een zorgoverleg plaats op de

school. De leerplichtconsulent sluit aan om te informeren, adviseren en mee te denken om een plan op te stellen samen met de betrokken partners met als doel het verzuim terug te dringen en/of het zorgtraject te laten starten.

Zorgplicht

Scholen moeten ervoor zorgen dat een kind dat extra begeleiding en ondersteuning nodig heeft, altijd een passende onderwijs plek krijgt. Deze verplichting voor scholen heet zorgplicht. Dit geldt voor kinderen die op school zitten en kinderen die worden aangemeld. De school zoekt in overleg met de ouders een passende plek. Dit kan zijn: de eigen school; een andere gewone school als de school van keuze de benodigde hulp niet kan bieden;

een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs. Met de zorgplicht wil de overheid voorkomen dat kinderen van school naar school worden gestuurd. Bijvoorbeeld omdat er op de school van keuze geen passend onderwijs voor ze is.

Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs PO en VO

Om ervoor te zorgen dat scholen met elkaar samenwerken zijn regionale samenwerkingsverbanden opgericht. Hierin werken gewone scholen en scholen uit het speciaal onderwijs samen. Het samenwerkingsverband maakt afspraken over welke begeleiding de reguliere scholen bieden, welke leerlingen een plek krijgen in het speciaal onderwijs en over de verdeling van de ondersteuningsmiddelen. In onze regio werken wij voornamelijk met 4 samenwerkingsverbanden samen. In de samenwerkingsverbanden maken besturen voor het regulier en speciaal onderwijs onder andere afspraken over: de basisondersteuning die reguliere scholen kunnen bieden; welke leerlingen geplaatst kunnen worden in het speciaal (basis) onderwijs; de verdeling van de ondersteuningsmiddelen. Voor de leerling is het belangrijk dat samenwerkingsverbanden een dekkend voorzieningenaanbod in de regio realiseren, zodat elk kind in de vertrouwde omgeving passend onderwijs kan volgen. De samenwerkingsverbanden passend onderwijs zijn verantwoordelijk voor een passend onderwijsaanbod voor alle kinderen op het primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Samen met de scholen zorgen de samenwerkingsverbanden ervoor dat kinderen passende ondersteuning krijgen als dat nodig is.

Onderwijsinspectie

De leerplichtconsulenten werken samen met De Onderwijsinspectie houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs en op het naleven van de Leerplichtwet door scholen. De leerplichtconsulent kan een signaal afgeven aan de Onderwijsinspectie als de onderwijskwaliteit in het geding is of als de Leerplichtwet niet goed wordt nageleefd door scholen.

Halt

Een jongere met beginnend ongeoorloofd verzuim kan naar Halt worden verwezen voor de Haltstraf schoolverzuim. Met deze straf geven we jongeren de mogelijkheid om na te denken over hun spijbelgedrag en dit te veranderen, voordat het verder uit de hand loopt. De straf bestaat uit gesprekken, een leerstraf en eventueel een werkstraf. De Halt-medewerker helpt de jongere om zelf de regie te nemen, andere keuzes te maken en weer een goed schoolritme te vinden. Eventueel wordt doorverwezen naar passende hulp.

Openbaar Ministerie & Raad voor de Kinderbescherming

Het Openbaar Ministerie(OM) bepaalt wat er gebeurt op het moment dat een leerplichtconsulent proces-verbaal heeft opgemaakt. Als er proces-verbaal is opgemaakt in verband met relatief verzuim, wordt altijd de Raad voor de Kinderbescherming ingelicht. Zij doet vervolgens onderzoek naar de gezinssituatie van de jongere en adviseert over de straf die moet worden opgelegd. Heeft een leerplichtconsulent zorgen of vragen over een specifiek kind/jongere, dan kan de Raad voor de Kinderbescherming hier ook advies in geven.

Onderwijsconsulenten

Zit een leerling thuis of loopt een leerling met extra ondersteuningsbehoefte vast op school en lukt het de ouders, school en het samenwerkingsverband niet om hiervoor een oplossing te vinden, dan zijn de onderwijsconsulenten er om te helpen. Samen met de ouders en de leerling, de school, het samenwerkingsverband en eventueel betrokken hulpverleners kijken de onderwijsconsulenten wat het beste bij de leerling past. De onderwijsconsulenten maken hierbij gebruik van netwerk in de regio, kennis van de wet- en regelgeving, ervaring met het organiseren van maatwerk én het vinden creatieve oplossingen. De Onderwijsconsulenten worden gefaciliteerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Hierdoor hebben zij een onafhankelijke rol en is de inzet voor ouders kosteloos.

Samenwerkingspartners

Categorie Zorg

(Jeugd)hulpverlening en begeleiding

De leerplichtconsulenten werken samen met veel verschillende teams voor hulpverlening en begeleiding. Als achterliggende problematiek de oorzaak is van schoolverzuim, dan verwijst de leerplichtconsulent het kind en ouder(s)/verzorger(s) naar de (jeugd)hulpverlening. De leerplichtconsulenten werken hiervoor samen met GO! Voor Jeugd (Alphen aan den Rijn) en het Jeugd- en Gezinsteam (Nieuwkoop). Als de veiligheid en ontwikkeling van een kind bedreigd worden, kan de rechter een Jeugdbeschermer aanwijzen om het kind, ouder(s)/verzorger(s) en andere betrokkenen te begeleiden en te voorkomen

GGD

Ook jongeren met zorgwekkend ziekteverzuim lopen het risico de school voortijdig zonder startkwalificatie te verlaten. Voor een goede begeleiding van deze jongeren en voor het maken van een inschatting van de belastbaarheid van deze jongeren werken we integraal samen met de school, jeugdgezondheidszorg en de leerplichtconsulent. De GGD Hollands Midden is de jeugdgezondheidszorgorganisatie in onze regio.

dat de situatie verder escaleert. Andere partners waar de leerplichtconsulent mee samenwerkt zijn onder andere het Centrum voor Jeugd- en Gezin (vragen over gezondheid, opgroeien en opvoeden), het Jeugd Preventie Team (voor jongeren die dreigen af te glijden richting criminaliteit), GGZ (geestelijke gezondheidszorg), Veilig Thuis (Kindermishandelingen huiselijk geweld), het Mentorproject (voor hulp bij studie of werk) en het jeugd- en jongerenwerk.

Samenwerking jongeren 17 en 18 jaar

Als de leerplichtconsulent betrokken is bij een jongere die de leeftijd van 18 jaar (bijna) heeft bereikt, dan wordt het leerplichtdossier warm overgedragen aan het Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC) of het Jongeren Informatie Punt (JIP) in Alphen aan den Rijn of het Zorgteam in Nieuwkoop. Het doel is om de jongere op koers te houden voor het behalen van de startkwalificatie of af te leveren op de arbeidsmarkt.

Doorstroompunt (voorheen RMC)

De kerntaak van het Doorstroompunt (voorheen Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten) is om voortijdig schoolverlaters van 18 tot 23 jaar zonder startkwalificatie in beeld te brengen en deze op vrijwillige basis terug te begeleiden naar een opleiding of een leerwerkplek. Daarnaast draagt het Doorstroompunt zorg voor een regionale samenwerking tussen gemeenten, scholen en instellingen werkzaam op het terrein van arbeidsvoorziening, onderwijs, jeugdhulpverlening en welzijn.

Jongeren Informatiepunt (JIP) / Zorgteam

Indien er sprake is van meervoudige problematiek wordt het dossier tevens overgedragen aan de jongerenmedewerker van Jongeren Informatiepunt (JIP) (Alphen aan den Rijn) of aan het Zorgteam (Nieuwkoop).

Vooruitblik

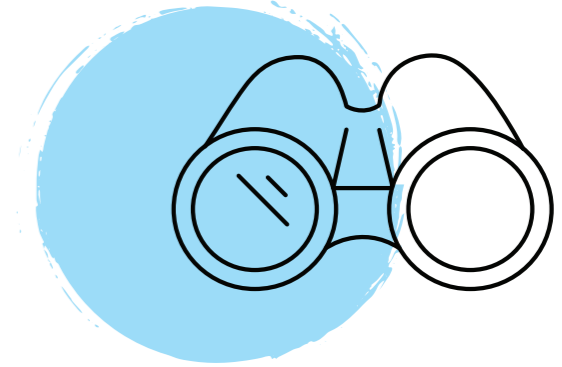
Leerplicht wordt steeds meer benaderd als leerrecht. Ook binnen onze gemeenten. Wat houdt leerrecht in? Hoe zorgen we ervoor dat jongeren binnen onze gemeenten zich blijven ontwikkelen? Hieronder staan een aantal ontwikkelingen binnen Team Leerlingzaken.

Focus steeds meer op leerrecht

Wanneer we de ontwikkeling van de jongeren vooropstellen, dan is het niet meer dan logisch om onze focus op het leerrecht te leggen. De centrale vraag hierbij is om te weten welke vorm van onderwijs wel haalbaar is voor de jongere. En om af te stemmen wie het leerrecht van de jongere bewaakt. Samen met de professionals op het gebied van onderwijs en op het gebied van zorg dient een plan gemaakt te worden waarin de weg naar ontwikkeling weer wordt ingezet. Werken aan de belemmeringen om weer tot ontwikkeling te komen of weer in te stromen in het onderwijs.

Herdefiniëren van de doelgroepen

Met de verschuiving naar het leerrecht zal team Leerlingzaken de eigen werkwijze onder de loep nemen. Met de verschuiving naar het leerrecht zullen ook de doelgroepen opnieuw gedefinieerd moeten gaan worden, zodat elke doelgroep opgaat voor gelijke kansen voor onderwijs en ontwikkeling.

Veranderende werkwijze

In het schooljaar 2023/2024 zal team Leerlingzaken een start maken met een veranderende werkwijze. Binnen Team Leerlingzaken zullen 4 clusters worden gevormd, te weten 2 wettelijke clusters, 1 niet-wettelijk cluster en het cluster administratie en leerlingenvervoer. De wettelijke taken blijven zoals die zijn, met name vanuit de toezichthoudende rol op de leerplichtwet. De niet-wettelijke taken (denk aan preventie en regie) zullen een prominentere rol krijgen. En uiteraard zal leerlingenvervoer meer betrokken worden in het verzilveren van het leerrecht.

Cijfers en toelichting

Verzuim

Absoluut verzuim

Wat is absoluut verzuim?

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere niet op een school staat ingeschreven. Absoluut verzuim is een strafbaar feit, omdat sprake is van een overtreding van de Leerplichtwet 1969. Voor absoluut verzuim zijn de ouder(s)/verzorger(s) verantwoordelijk en kunnen alleen zij worden vervolgd. De gemeente is op

grond van artikel 19 van de Leerplichtwet 1969 verantwoordelijk voor controle op absoluut verzuim. De leerplichtadministratie start een vooronderzoek en stelt vast of sprake blijft van absoluut verzuim. Als dit het geval is, dan start de leerplichtconsulent een onderzoek. De consulent brengt de oorzaken van het verzuim in kaart en stuurt aan op een oplossing.

Absoluut verzuim	2022-2023	2021-2022	2020-2021
Leerplicht Alphen ad Rijn	29	17	19
Leerplicht Nieuwkoop	1	1	0
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	14	13	14
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	2	1	1

Toelichting:

De stijging heeft met name te maken met de stijging van het aantal Oekraïense kinderen in de leerplichtige leeftijd. Zij volgden online les via hun eigen school in Oekraïne. In de meeste gevallen is er contact geweest met de

ouder(s)/verzorger(s). Gelet op de complexe situatie die is ontstaan uit de oorlog hebben de leerplichtconsulenten hier een gedoogbeleid op nagehouden, mede ook door het ontbreken van een beleidsuitspraak vanuit het Openbaar Ministerie.

Relatief verzuim

Wat is relatief verzuim?

Relatief verzuim kan bestaan uit wettelijk verzuim, langdurig verzuim, overig verzuim en luxe verzuim. Bij wettelijk verzuim is sprake van ongeoorloofde afwezigheid van 16 uur of meer les of praktijktijd gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken. Ook luxe verzuim valt onder relatief verzuim. De ouder/verzorger die gezag heeft over het kind of hem verzorgt, moet ervoor zorgen dat het

kind de school van inschrijving bezoekt. Kinderen vanaf 12 jaar kunnen ook zelf verantwoordelijk worden gehouden voor het schoolbezoek. Schoolverzuim van minder dan 16 uur in vier weken valt onder de noemer overig verzuim. Wettelijk gezien hoeven scholen dit niet te melden en blijven zij als eerste verantwoordelijk om het verzuim te bestrijden.

Leerlingen met relatief verzuim melding	2022-2023	2021-2022	2020-2021
Leerplicht Alphen ad Rijn	353	303	343
Leerplicht Nieuwkoop	64	60	50
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	310	361	254
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	58	49	35

Aantal meldingen relatief verzuim	2022-2023	2021-2022	2020-2021
Leerplicht Alphen ad Rijn	443	376	449
Leerplicht Nieuwkoop	83	81	68
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	519	694	591
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	79	99	73

Toelichting:

De bovenste tabel geeft het totale aantal leerlingen weer waarvoor een verzuimmelding is gedaan. De onderste tabel geeft het totale aantal gedane meldingen weer. Het is namelijk mogelijk dat er voor één leerling meerdere verzuimmeldingen worden gedaan, bijvoorbeeld als het verzuim niet is gestopt na een interventie van de leerplichtconsulent, of omdat later in het schooljaar opnieuw verzuim ontstaat. Het totaal aantal gemelde jongere is nagenoeg gelijk gebleven. Bij de jongeren onder leerplicht Alphen aan den Rijn is een stijging

te zien. Dit kan voortkomen uit de terugkerende spreekuurgesprekken op met name de VO-scholen. De daling aan de kant van de kwalificatieplichtigen kan verklaard worden doordat MBO-scholen eerder en meer betrokkenheid tonen wanneer er sprake is van verzuim.

Bovengenoemde cijfers kunnen we uitsplitsen in verschillende typen schoolverzuim: wettelijk, langdurig, luxe- en overig verzuim. Hieronder staan per onderdeel de aantallen.

Wettelijk verzuim

Wat is wettelijk verzuim?

We spreken van wettelijk verzuim als sprake is van minimaal 16 uur ongeoorloofde afwezigheid in een periode van 4 aaneengesloten schoolweken. Scholen zijn wettelijk verplicht om dit binnen 5 werkdagen te melden conform artikel 21 van de Leerplichtwet 1969. Doorgaans probeert de leerplichtconsulent in een gesprek afspraken te maken om het verzuim

te stoppen. Indien nodig kan de leerplichtconsulent aansturen op inzet van vrijwillige hulpverlening, de jongere naar Halt verwijzen of een Veilig thuis melding doen. Als degenen die verantwoordelijk zijn voor het schoolverzuim weigeren om te voldoen aan de verplichtingen uit de Leerplichtwet 1969, dan maakt de leerplichtconsulent proces-verbaal op en stuurt dit naar de officier van justitie.

Leerlingen met wettelijk verzuim melding	2022-2023	2021-2022
Leerplicht Alphen ad Rijn	114	74
Leerplicht Nieuwkoop	15	16
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	222	268
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	47	38

Aantal meldingen wettelijk verzuim	2022-2023	2021-2022
Leerplicht Alphen ad Rijn	166	101
Leerplicht Nieuwkoop	26	28
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	410	579
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	67	87

Toelichting:

De wettelijke meldingen van vermoedelijk ongeoorloofd verzuim volgen de lijn van de totaal verzuimmeldingen: Een stijging aan de kant van leerplicht Alphen aan den Rijn en een daling in de categorie kwalificatieplicht. Het is aannemelijk dat scholen voor kwalificatieplichtige het verzuim niet direct als ongeoorloofd

beschouwen vanwege mentale klachten die zijn achtergebleven na corona bij een gedeelte van de jongeren. Denk aan verhoging sociale angsten en weer wennen aan klassikaal les. Samen met de scholen en eventueel de schoolartsen/-verpleegkundige maken wij een plan om de aanwezigheid van de student te verhogen.

Langdurig relatief verzuim

Wat is langdurig relatief verzuim?

Wanneer een jongere minimaal 4 aaneengesloten schoolweken (28 kalenderdagen) continu afwezig is dan spreken we van Langdurig Relatief Verzuim. De school van inschrijving doet de melding van Langdurig Relatief Verzuim. De leerplichtconsulent blijft betrokken bij de jongere totdat de leerling

weer naar school gaat. Wanneer kwalificatieplichtige jongeren niet naar school gaan, dan bestaat er geen recht op kinderbijslag. Leerplichtconsulenten kunnen dit melden bij de Sociale Verzekeringsbank en dit kan dienen als financiële prikkel voor ouder(s) en jongeren om te zorgen dat de schoolgang wordt hervat.

Langdurig relatief verzuim	2022-2023	2021-2022
Leerplicht Alphen ad Rijn	3	2
Leerplicht Nieuwkoop	1	0
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	8	2
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	1	0

Toelichting:

De stijging van dit type verzuim bij kwalificatieplicht valt te verklaren uit de toelichting die de leerplichtconsulenten hebben gegeven aan de

scholen. Scholen weten nu dat dit type verzuim gemeld moet worden als langdurig relatief verzuim. Daarom is deze stijging te verklaren.

Luxe verzuim

Wat is luxe verzuim?

Luxe verzuim is een vorm van relatief verzuim waarbij zonder toestemming van de school of van de leerplichtconsulent buiten de vastgestelde schoolvakanties om van school wordt verzuimd. Vaak gaat

het om een vakantie onder schooltijd. In veruit de meeste gevallen worden ouder(s)/verzorger(s) verantwoordelijk gehouden voor dit verzuim, aangezien zij kinderen vaak meenemen op vakantie.

Luxe verzuim	2022-2023	2021-2022	2020-2021
Leerplicht Alphen ad Rijn	27	15	11
Leerplicht Nieuwkoop	10	8	2
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	2	2	2
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	0	0	0

Toelichting:

Het aantal meldingen van luxeverzuim is het afgelopen schooljaar weer gestegen. Er is 1 factor medebepalend geweest voor de stijging: Het kampioenschapsfeest van Feijenoord op een maandag onder schooltijd. Ook merken de leerplichtconsulenten dat ouders met kin-

deren in het PO vaker een dag voor een vakantie de schooldag overslaan zonder toestemming van school. Luxe verzuim is vaak verborgen verzuim, omdat ouders kinderen vaak ziek melden, of omdat de school niet altijd een verzuimmelding doet.

Overig verzuim

Wat is overig verzuim?

Overig verzuim kan bestaan uit lessen missen, regelmatig te laat komen of ziekteverzuim waarvan de school vermoedt dat het ongeoorloofd is. Bij overig verzuim is sprake van minder dan 16 uur verzuim in vier weken en dit hoeft niet door school te worden gemeld. Zolang de grens van wettelijk verzuim niet is bereikt, is de school verantwoordelijk voor het bestrijden van verzuim. Als de school zich zorgen maakt om de achtergrond van het verzuim

kan dit een reden zijn om een melding van overig verzuim te doen. Op verzoek van de school kan de leerplichtconsulent preventief in actie komen. De leerplichtconsulenten organiseren in samenwerking met de middelbare scholen preventieve spreekuren op de school zelf. De school kan jongeren aanmelden voor het spreekuur van de leerplichtconsulent, zodat de leerplichtconsulent al in een vroegtijdig stadium in gesprek gaat over het verzuim.

Leerlingen met overig verzuim	2022-2023	2021-2022
Leerplicht Alphen ad Rijn	209	212
Leerplicht Nieuwkoop	38	36
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	78	90
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	10	11

Aantal meldingen overig verzuim	2022-2023	2021-2022
Leerplicht Alphen ad Rijn	247	258
Leerplicht Nieuwkoop	46	45
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	99	112
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	11	12

Toelichting:

Het aantal meldingen van overig verzuim is stabiel gebleven. Op een aantal VO-scholen voeren de leerplichtconsulenten periodiek spreekuur

gesprekken bij beginnend verzuim. In een eerder stadium kan - preventief - ingezet worden op inzet zorgtraject via school of via de jeugdhulp.

(Strafrechtelijke) Routes oplossen verzuim

Halt-verwijzingen

Wat is een Halt-Verwijzing

In de Halt-straf schoolverzuim krijgen jongeren die verzuimen inzicht in de oorzaak en de gevolgen van hun gedrag en worden zij gemotiveerd weer structureel onderwijs te gaan volgen. Hun ouders worden nadrukkelijk bij de straf betrokken. De Halt-straf bestaat uit gesprekken met de jongere en ouders, een digitale leeropdracht over het

Halt verwijzingen	2022-2023	2021-2022
Leerplicht Alphen ad Rijn	7	14
Leerplicht Nieuwkoop	1	1
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	5	4
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	1	0

Toelichting:

De HALT verwijzingen zijn iets teruggelopen. Daarentegen zijn het aantal opgemaakte processen-verbaal toegenomen, zie hieronder. Een oorzaak is te vinden in het moment van melden door de scholen. Tot 60 uur ongeoorloofd verzuim kan HALT ingezet worden. Een andere oorzaak kan gevonden worden in de zwaarte van de

(multi) problematiek bij de jongere. Bij zwaardere problematiek kan HALT niet effectief ingezet worden om gedragsverandering bij de jongere voor elkaar te krijgen. Bij deze jongere wordt intensiever ingezet op medewerking aan de hulpverlening of zal resulteren in het opmaken van een proces verbaal.

spijbelgedrag, afspraken voor de toekomst en eventueel een werkopdracht. De inhoud en omvang van de straf zijn afhankelijk van het aantal verzuimde uren en de leeftijd van de jongere.uren en de leeftijd van de jongere.

Processen-verbaal

Wat is een proces-verbaal?

De aanpak van de leerplichtconsulent is licht waar het kan en zwaar(der) waar het nodig is. Een proces-verbaal is een zwaarder middel. We leiden alle leerplichtconsulenten op tot Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA). Als een kind ondanks interventies van de leerplichtconsulent ongeoorloofd blijft verzuimen, kan de leerplichtconsulent ervoor kiezen proces-verbaal op te maken tegen de ouder(s) verzorger(s) of tegen het kind. Dit is mogelijk bij alle soorten verzuim. Het proces-verbaal is een rapport waarin de leerplichtconsulent verslag doet van het onderzoek naar het ongeoorloofde verzuim. Hierna kan het zijn dat ouder(s)/verzorger(s) zich moeten verantwoorden bij het Openbaar Ministerie en/of de rechter. Ook kan de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek doen naar de situatie.

Processen verbaal	2022-2023	2021-2022
Leerplicht Alphen ad Rijn	24	18
Leerplicht Nieuwkoop	13	4
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	15	11
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	1	0

Toelichting:

Het aantal processen verbaal is flink gestegen t.o.v. de schooljaren tijdens corona. Deze stijging was te voorzien. Tijdens de corona periode werd er vanuit het Openbaar Ministerie terughoudend geadviseerd met het opmaken van een proces-verbaal. De leerplichtconsulenten zetten een proces-verbaal als ultimatum remedium in wanneer

de ouder(s) en/of leerling verwijtbaar blijft handelen. Denk hierbij aan het continueren van ongeoorloofd verzuim door zelfbepalend gedrag en aan het niet of nauwelijks willen meewerken aan de hulpverlening om de belemmeringen voor deelname aan het onderwijs op te heffen.

Andere vormen van onderwijs

Vervangende leerplicht voor kinderen van 14 jaar of ouder (3a)

Wat houdt het in?

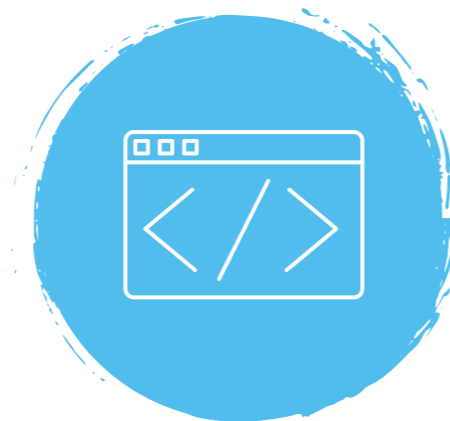
In sommige gevallen is een kind van 14 jaar of ouder niet geschikt om volledig dagonderwijs te volgen. De leerplichtconsulent kan dan een vrijstelling art. 3a toewijzen. Het kind mag dan 4 dagen in de week stagelopen en één dag in de week onderwijs volgen. Bij de aanvraag moet een plan van aanpak worden opgesteld door de school, met daarin een beschrijving van de

onderwijsdoelen en de praktijktijd, dat voorziet in een begeleidingsprogramma ten behoeve van de jongeren en ouders, een digitale leeropdracht over het spijbelgedrag, afspraken voor de toekomst en eventueel een werkopdracht. De inhoud en omvang van de straf zijn afhankelijk van het aantal verzuimde uren en de leeftijd van de jongere.

Vervangende leerplicht artikel 3a	2022-2023	2021-2022
Leerplicht Alphen ad Rijn	1	1
Leerplicht Nieuwkoop	1	0

Toelichting:

Dit type vrijstelling is stabiel gebleven en word binnen onze gemeenten nauwelijks gebruik van gemaakt.

Vervangende leerplicht laatste schooljaar (3b)

Wat houdt het in?

In sommige gevallen is een kind niet geschikt is om volledig dagonderwijs te volgen. De leerplichtconsulent kan dan een vrijstelling art. 3b toewijzen. Een kind kan dan vervangende leerplicht krijgen voor het laatste schooljaar dat het kind leerplichtig is. Daarmee kan het kind toegelaten worden tot een opleiding op het MBO. Bij de

aanvraag stelt de MBO-school een plan van aanpak op, met daarin een beschrijving van de onderwijs- en vormingsdoelen, waaronder algemeen vormend onderwijs en op het beroep gericht onderwijs, en ook de wijze waarop arbeid van lichte aard zal worden verricht, naast het volgen van onderwijs.

Vervangende leerplicht laatste jaar art. 3b	2022-2023	2021-2022
Leerplicht Alphen ad Rijn	10	5
Leerplicht Nieuwkoop	0	1

Toelichting:

Binnen leerplicht Alphen aan den Rijn is een verdubbeling aan het aantal vrijstellingen 3b. De verdubbeling is te verklaren door het aantal

zittenblijvers het pre-examenjaar. Met als resultaat dat jongere kiezen voor een start op het MBO op niveau 1 of 2.

Cijfers en toelichting

Onderwijs in het buitenland (5c)

Wat is een vrijstelling 5 onder c?

In sommige gevallen volgen kinderen (tijdelijk) onderwijs in het buitenland. Ouder(s)/verzorger(s) moeten hiervan dan bewijs aanleveren bij de leerplichtconsulent. Als ouder(s)/verzorger(s)

de benodigde bewijsstukken aanleveren, dan zijn de kinderen van rechtswege vrijgesteld van de verplichting ingeschreven te staan op een Nederlandse school.

Vrijstellingen art. 5 onder c (onderwijs buitenland)	2022-2023	2021-2022	2020-2021
Leerplicht Alphen ad Rijn	31	10	12
Leerplicht Nieuwkoop	2	1	1
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	2	2	1
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	0	0	0

Toelichting:

Hier is een fikse toename ontstaan binnen de groep leerplichtigen in Alphen aan den Rijn. Opvallend was vaak de duur van het verblijf in het buitenland, deze varieerde van 3 maanden tot 12 maanden. Gaande het schooljaar is bij de vakvereniging Ingrado nagegaan hoe om te gaan met beroepen op dit type vrijstelling korter dan

1 schooljaar. Over de lengte van het verblijf en het genieten van het onderwijs in het buitenland is geen minimale termijn opgenomen in de wet. Overigens geeft Ingrado aan dat het een landelijke trend is dat er meer vrijstellingen onder artikel 5c van rechtswege worden afgegeven.

Ander onderwijs voor kwalificatieplichtigen

Wat is een vrijstelling art 15?

De artikel 15 vrijstelling is bedoeld voor kwalificatieplichtige jongeren die op een andere wijze onderwijs willen volgen. De jongere volgt bijvoorbeeld een niet erkende opleiding, een cursus,

een bedrijfsopleiding, of online onderwijs omdat fysiek onderwijs niet lukt. De leerplichtconsulent beoordeelt of het door de jongere gekozen plan voldoende onderwijs en kansen bevat.

Vrijstellingen art. 15 kwalificatieplicht	2022-2023	2021-2022	2020-2021
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	9	10	5
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	5	0	0

Toelichting:

Het aantal vrijgestelden onder dit wetsartikel is voor de Alphen jongeren stabiel gebleven. In Nieuwkoop is er een noemenswaardige stijging. Drie jongeren uit Nieuwkoop zijn vrijgesteld, omdat zij via hun werkgever inhoudelijke

vakopleidingen zijn gaan doen. De andere twee vrijstelling waren vanwege mentale problemen bij de jongere in combinatie met de korte periode tot leeftijd 18 jaar. Zij maken gebruik van de zorg en werken daarnaast parttime.

Gedogen dat kwalificatieplichtigen tijdelijk geen onderwijs volgen

Wat is een gedoogbeschikking?

Een gedoogbeschikking houdt in dat kwalificatieplichtige jongeren die een verkeerde studiekeuze hebben gemaakt en daardoor dreigen te verzuimen tijdelijk geen onderwijs volgen. Hiervoor moeten zij voldoen aan de volgende voorwaarden:

1. In de meeste gevallen doorloopt de jongere een studie-loopbaantraject van 8 tot 13 weken;
2. De jongere is aangemeld en start zo snel mogelijk met een nieuwe opleiding;
3. De jongere verricht arbeid voor minimaal 24 uur per week in de periode dat tijdelijk geen onderwijs wordt gevolgd.

Gedogen vrijstellingen art. 15	2022-2023	2021-2022	2020-2021
Leerplicht Alphen ad Rijn	1	0	0
Leerplicht Nieuwkoop	1	1	0
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	11	11	17
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	0	2	2

Toelichting:

Het aantal is nagenoeg stabiel gebleven. De gedoogbeschikking wordt met name ingezet wanneer er sprake is van een verkeerde studiekeuze en dat de gewenste opleiding niet aansluitend kan starten. Nog niet elke

MBO-opleiding heeft flexibele of meerdere startmomenten, waardoor het soms nog nodig is om de gedoogbeschikking af te geven. Dit blijft onderwerp van gesprek met de MBO instellingen.

Vrijstellingen

Ongeschikt voor school wegens lichamelijk of psychische gronden

Wat is een vrijstelling 5 onder a?

Het gaat bij een vrijstelling 5 onder a om kinderen die vanwege een lichamelijke en/of psychische beperking niet in staat zijn om onderwijs op een school te volgen. Ouders vragen geen

toestemming, maar sturen een kennisgeving naar de leerplichtconsulent. Een onafhankelijke arts verklaart dat het kind niet in staat is om onderwijs te volgen, waarna de vrijstelling van rechtswege ontstaat.

Vrijstelling 1 jaar (behandelde vrijstellingen)	2022-2023	2021-2022*	2020-2021
Leerplicht Alphen ad Rijn	42	-	31
Leerplicht Nieuwkoop	2	-	1
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	10	-	5
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	2	-	0

Toelichting

Meer gezaghebbenden hebben een beroep gedaan op dit type vrijstelling. De toename is te verklaren door toedoen van corona op het mentale vlak bij de jongeren. Het lukt deze jongeren niet om tot ontwikkeling via het

klassieke onderwijs te komen. De casusregie op ontwikkeling ligt bij de zorg.

*Uit het jaarverslag van 21-22 staan geen aantallen benoemd onder behandelende vrijstelling.

Aantal bestaande vrijstellingen	2022-2023	2021-2022
Leerplicht Alphen ad Rijn	26	52
Leerplicht Nieuwkoop	3	1
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	11	13
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	3	4

Toelichting

Dit zijn jongere die voor langere periode of tot aan de leeftijd van 18 jaar zijn vrijgesteld wegens geen belastbaarheid voor het volgen van onderwijs. Vaak is een meervoudige handicap de

aanleiding. Voor leerplicht Alphen aan den Rijn is er een flinke daling te zien. Meerdere jongeren zijn inmiddels 18 jaar geworden. 2 jongeren zijn verhuisd buiten de regio en lopen niet meer via ons.

Bezwaar tegen de richting van de school

Wat is een vrijstelling 5 onder b?

Bij een vrijstelling 5 onder b geven ouders aan dat ze overwegende bedenkingen hebben tegen de richting van het onderwijs van alle binnen een redelijke afstand van de woning gelegen scholen.

Ouders hangen bijvoorbeeld het holisme of het salafisme aan. Ouders hoeven geen toestemming te vragen, maar sturen een kennisgeving naar de leerplichtconsulent. Ze zijn dan op grond van de Leerplichtwet 1969 van rechtswege vrijgesteld om hun kind op een school in te schrijven.

Vrijstellingen artikel 5 onder b	2022-2023	2021-2022	2020-2021
Leerplicht Alphen ad Rijn	10	14	15
Leerplicht Nieuwkoop	8	7	4
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	1	1	0
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	0	0	0

Toelichting

Opvallend is de afname in de categorie leerplicht Alphen aan den Rijn. Er is geen directe verklaring voor deze afname. Omdat het gaat om een vrijstelling die ontstaat van rechtswege indien aan de wettelijke eisen is voldaan, is het aannemelijk dat de bezwaren minder groot wegen dan het niet volgen van onderwijs volgens ons onderwijssysteem. De minimale stijging aan de kant van Nieuwkoop komt voort uit een 5 jarige waarvan de oudere broer of zus ook is vrijgesteld onder dezelfde vrijstelling. Mooie ontwikkeling is dat er binnen leerplicht Alphen aan den Rijn een daling te zien is.

Het aantal kinderen met een vrijstelling van de leerplicht op basis van geloof of denkrichting

van hun ouders is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Vrijstelling wegens bezwaar tegen de richting van de school staat al jaren ter discussie. De Tweede kamer heeft gesproken over het aanpassen van de huidige wet- en regelgeving. Desondanks wachten we nog op nieuwe wetgeving en/of nieuw landelijk beleid. Op dit moment is er (nog) geen toezicht op het thuisonderwijs door ouders. Indien de leerplichtconsulentsignalen ontvangt die leiden tot zorg over het welzijn van de kinderen, dan zal de leerplichtconsulent de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling volgen en indien nodig een melding bij Veilig Thuis doen.

Maatwerk contacten

Wat is een maatwerk contact?

Onder 'maatwerk contacten' worden de incidenten geteld die niet onder de andere soorten contacten vallen. Leerplichtconsulenten bemiddelen bijvoorbeeld bij conflicten tussen ouders en school, om te zorgen dat het conflict niet ten koste gaat van de schoolgang en het kind. Ook zijn leerplichtconsulenten betrokken bij kinderen waar zorgen om zijn. De leerplichtconsulent kan betrokken raken op verzoek van de school, hulpverlening, ouder(s)/verzorger(s) of de jongere zelf.

Maatwerk contacten	2022-2023	2021-2022	2020-2021
Leerplicht Alphen ad Rijn	195	107	120
Leerplicht Nieuwkoop	30	19	16
Kwalificatieplicht Alphen ad Rijn	114	112	100
Kwalificatieplicht Nieuwkoop	22	18	13

Toelichting

Vanuit de stijging in elke categorie blijkt dat onze ketenpartners en ouders ons vaker weten te vinden om mee te denken in ontstane situaties waarin de schoolgang van de jongere wordt belemmerd. Onder maatwerk contacten vallen ook de brede overleggen die scholen organiseren wanneer er sprake is van zorgwekkend verzuim.

Samen met ketenpartners wordt er advies gegeven om de aanwezigheid op school en de bereidheid aan medewerking zorgtrajecten te vergroten. De leerplichtconsulenten blijven inzetten op vroegtijdig meedenken met de scholen bij eerste tekenen van verzuim.

Colofon

Gemeente Alphen aan den Rijn

gemeente@alphenaandenrijn.nl

Gemeente Nieuwkoop

info@nieuwkoop.nl

Maart 2024

